

Rekabet Kurumu Başkanlığından;

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-4-90 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 14-02/40-18
Karar Tarihi : 16.01.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Metin HASSU, Kasım ŞENGÜL

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Gizlilik Talebi Bulunmaktadır.

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILAN : Tursan Ulaşım Hizmetleri Ticaret A.Ş.
Yenisahra Mah. Yavuz Selim Cad. NO:15 Kat:3 Ataşehir/İstanbul

Gür-Sel Turizm Taşımacılık ve Servis A.Ş.
Soğanlık Orta Mah. Bektaş Sok. No:134880 Kartal/İstanbul

Emrelli Taşımacılık Turizm Sosyal Hizmetler Ticaret Limited Şirketi
Şevki çavuş sok. Küçükyalı merkez Mah. No:2 Maltepe/İstanbul

Bali Turizm Ulaşım Hizmetleri Ticaret A.Ş.
Kartaltepe Mah. Filiz Sok. No: 46/2 Bakırköy/İstanbul

Okul Tur Ulaşım Hizmetleri A.Ş.
Ulaşılamadı (adresi bulunmamakta)

İlkem Turizm Taşımacılık A.Ş.
Yahya Kemal Mahallesi Okul Sokak No:2 K:4 Kağıthane/İstanbul

İzmit Seyahat Taşımacılık İnşaat ve Turizm Hizmetleri Limited Şirketi
Ömerağa Mah. Şahabettin Bilgisu Cad., No.13 Kocaeli

Efe Tur Taşımacılık Petrol Otomotiv Yedek Parça Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi
D-130 karayolu (Bursa asfaltı üstü) Değirmendere/Kocaeli

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** İstanbul'da faaliyet gösteren Gür-Sel Turizm Taşımacılık ve Servis A.Ş. adlı şirketin ortağı ya da yakınlığı olduğu diğer bazı şirketlerle ihalelerde danışıklı teklif verdiği, ayrıca Kocaeli'nde hissedarı olduğu şirketler vasıtasıyla otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespitinde buldukları iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 22.08.2013 tarih ve 5647 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 23.10.2013 tarih ve 2013-4-90/İİ sayılı ilk inceleme raporu Rekabet Kurulu'nun 06.11.2013 tarih ve 13-62/874-M sayılı toplantısında görüşülerek söz konusu iddialar hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine hazırlanan 09.01.2014 tarih ve 2013-4-90/ÖA sayılı rapor görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle, özetle, İstanbul'da faaliyet gösteren Gür-Sel Turizm Taşımacılık ve Servis A.Ş. (GÜR-SEL) adlı şirketin ortağı ya da yakınlığı

olduğu diğer bazı Şirketlerle ihalelerde danışıklı teklif verdiği, ayrıca Kocaeli'nde hissedarı olduğu Şirketler vasıtasıyla otobüs ile yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespitinde bulunduğu ifade edilmiŐtir.

- (4) **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŐÜ:** İlgili raporda önaraştırma konusu iddialar ile ilgili olarak soruŐtırma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiŐtir.

I.İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (5) İlgili Şikayet 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında incelenmiŐtir. Şikayetin konusunu, servis (okul/personel) taşımacılığı yapan teŐebbüsler ve İstanbul-İzmit arasında karayolu ile yolcu taşımacılığı yapan teŐebbüsler olduğundan, ilgili ürün pazarı "servis taşımacılığı pazarı" ve "karayolu ile Őehirlerarası yolcu taşımacılığı pazarı" olarak belirlenirken; Şikayet konusu iddialar İstanbul ili sınırları içerisinde servis taşımacılığı yapan ve İstanbul-İzmit arası karayolu ile yolcu taşımacılığı yapan teŐebbüslere yönelik olduğundan ilgili coğrafi pazar "İstanbul" ve "İstanbul-İzmit güzergâhı" olarak belirlenmiŐtir.
- (6) Bilindiği üzere karayolu ile Őehirlerarası yolcu taşımacılığı sektörünü düzenleyen temel yasal mevzuat, Karayolu TaŐıma Kanunu, bu Kanun kapsamında UlaŐtırma Bakanlığı tarafından çıkartılan Karayolu TaŐıma Yönetmeliği ve Karayolu İle Őehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'dir. Karayolu TaŐıma Kanunu'nda "*Düzenli yolcu ve eŐya taŐımaları zaman tarifesine tabidir. TaŐımacılar tarafından geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanan zaman tarifeleri, Bakanlıkça onaylandıktan sonra yürürlüğe girer...*" gibi ifadeler yer alırken, Karayoluyla Őehirlerarası Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ'in 1. maddesinde "*Karayoluyla yapılan Őehirlerarası yolcu taşımacılığı piyasasında, aşırı ücret uygulamaları nedeniyle gelişme gösteren haksız rekabetin önlenmesi amacıyla 10/7/2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu TaŐıma Kanununun 11 inci maddesi çerçevesinde Bakanlığımızca "Karayoluyla Őehirlerarası Yolcu Taşımacılığı" alanında 4 ay süreyle uygulanmak üzere aŐađıdaki taban ücret tarifesi belirlenmiŐtir.*" ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla fiyat tespiti gibi algılanan durumun yasal düzenlemelerden kaynaklanması da muhtemeldir.
- (7) Buna ek olarak, yapılan incelemeler sonucunda, Őikâyette bahsi geçen ortaklık yapılarının halihazırda mevcut olmadığı anlaşılmıştır. Ancak gerek 4054 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca yapılan yerinde incelemeler sırasında gerekse Kanun'un 14. maddesi uyarınca bilgi talebiyle gönderilen yazılarla Emrelli Taşımacılık Turizm ve Sosyal Hizmetler Ticaret Limited Şirketi, Bali Turizm Ulaşım Hizmetleri Ticaret A.Ő. ve Okul Tur Ulaşım Hizmetleri A.Ő.'ye ulaŐılamamıŐtır. Yerinde incelemeler sırasında bu Şirketlerin adres ve tabelaları bulunmakla birlikte kapalı oldukları ve faaliyette bulunmadıkları izlenimi edinilmiŐtir.
- (8) Şirketlerin merkezlerinde yapılan yerinde incelemelerde iddia konusu eylemleri doğrulayacak bilgi ve belgelere rastlanılmamıŐtır. Bu Őirketlerden elde edilen iŐ tekliflerine ait sözleşmeler ve ekleri incelendiğinde ise, İstanbul servis hizmetleri pazarında benzer mesafe ve araç cinsine ait örneklerde bile fiyat farklılıklarına rastlanılmıŐ, dolayısıyla ihlal olarak değerlendirilebilecek herhangi bir bulguya ulaŐılamamıŐtır.
- (9) İstanbul Büyük Őehir Belediye'sinden alınan yazılı bilgilerden, İstanbul'da 10941 personel ve 208 okul servisi olmak üzere toplamda 11149 adet servis aracının olduğu anlaşılmıştır. Gelen bilgilerden, personel ve okul servisi olarak ikiye ayrılan

servis taşımacılığına ilişkin olarak, İstanbul ili sınırları içerisinde şikayete konu şirketlerin pazar payları incelendiğinde ilgili firmaların servis taşımacılığında İstanbul İli sınırları içerisindeki pazar paylarının (.....) bile ulaşmadığı görülmüştür. Bu sebeple şikayet konusu firmaların bir araya gelerek çok sayıda firmanın ve 10 bin civarında şahsa ait aracın (şirketler tarafından kiralanan) bulunduğu servis taşımacılığı pazarındaki rekabet koşullarını etkilemelerinin oldukça güç olacağı kanısı uyanmıştır.

- (10) Şikayetin bir diğer boyutu, GÜR-SEL'in Kocaeli'nde hissedarı olduğu şirketler vasıtasıyla otobüs ile şehirler arası yolcu taşımacılığı pazarında fiyat tespitinde buldukları iddiasıdır. Dosya mevcutlarından anlaşıldığı üzere, Kocaeli-İstanbul güzergâhında GÜR-SEL'in bağlı şirketi İZMİT SEYAHAT yer almaktadır. Şikayette fiyat tespitinde bulunduğu iddia edilen firmalar; Efe Tur Taşımacılık Petrol Otomotiv Yedek Parça Turizm Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (EFE TUR) ve İZMİT SEYAHAT'dir. Rekabet Kurulu'nun 03.08.2011 tarih ve 11-44/1000-346 sayılı kararında, dosya konusu şikayete benzer içerikli, İZMİT SEYAHAT ve EFE TUR'un uyumlu eylem ve fiili birliktelik yoluyla tüketicileri mağdur ettikleri iddiası değerlendirilmiş; ilgili firmalar tarafından uygulanan fiyatların birbirinden farklı olduğu ve soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonucuna varılmıştır.
- (11) Yapılan incelemeler sonucu, EFE TUR ve İZMİT SEYAHAT'in yıl boyunca uyguladıkları fiyatların, Harem-Karamürsel arası mesafenin 130 Km olduğu düşünüldüğünde, Tablo-2'deki taban fiyatlara çok yakın olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte şikâyete konu teşebbüslerin uyguladıkları fiyatlar iddia edildiği gibi fiyat tespiti görünümü arz etmese de yakınlık göstermektedir. Ancak dosya konusu uygulamanın gerçekleştiği karayolu taşımacılığı pazarı (İzmit-İstanbul karayolu), az sayıda oyuncunun bulunduğu ve aktörlerin birbirlerinin davranışlarını izleyebildiği şeffaf pazarlar olan "oligopol piyasalar" ile benzerlik göstermektedir. Oligopol piyasalarda hem teşebbüs sayısının azlığı hem de pazarın şeffaflığı teşebbüslerin birbirlerinin aldıkları kararları rahatlıkla takip etmelerini ve bu kararlara göre hareket etmelerini sağlamaktadır. Elde edeceği kârın sadece kendi davranışları değil, rakiplerinin davranışlarına da bağlı olduğunun ve de kendi kararlarının rakiplerini etkileyeceğinin bilincinde olan bir teşebbüs piyasadaki gelişmeleri yakından takip edecek ve gelişmelere kısa sürede uyum sağlamaya çalışacaktır. Bu durum, teşebbüslerin karar alma sürecinde karşılıklı bağımlılıklarını doğuracaktır. Oligopolistik bağımlılık olarak nitelendirilen bu durum, piyasadaki fiyatların da benzer seviyelerde oluşmasına neden olmaktadır. Yani, oligopol pazarlarda gözlenen paralel fiyat artışları her zaman rekabeti kısıtlama amacı veya etkisi olan bir anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararına dayanmayabilmekte, kâr elde etmeyi amaçlayan teşebbüslerin birbirlerinin kararlarına akıllıca ayak uydurmalarının bir sonucu olarak da ortaya çıkabilmektedir.
- (12) Yerinde incelemeler sırasında ve daha sonra yazı ile dosya kapsamında İZMİT SEYAHAT ve EFE TUR'un son bir yıla ait yolcu liste örnekleri istenmiş, bu listeler incelendiğinde uygulanan fiyatların firmalara göre farklılıklar içerdiği ve Tablo-2'deki taban fiyatlara motorin fiyatı artışı ve enflasyon farkı ilave edilerek ulaşılacak güncel fiyat düzeyine çok yakın olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca yerinde incelemeler sırasında İZMİT SEYAHAT'in kontrol sahibi hissedarı GÜR-SEL'de yapılan incelemelerde bu konuda ihlal oluşturabilecek herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanılmadığı dikkate alındığında iddia konusunun gerçeği yansıtmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J.SONUÇ

- (13) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca talebin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.